

Alla läsningarna kan idag tas från årgång A i stället för följande.

Första läsningen: **Jes 43:16-21** (*Nu gör jag något nytt: Jag frambringar vatten i öknen, så att mitt folk får dricka*)

Nu gör jag något nytt. Det spirar redan, märker ni det inte? säger Gud (v. 19). Vi älskar vårtecken. Snön smälter i Norrlands fjälltrakter och fyller forsar och bäckar med vatten. Björnarna går ur sina iden och söker föda. Snödroppar och vintergäck syns. In över Skåne flyger ladusvalan, silvertärnan och andra flyttfåglar, som återvänder från Afrika och kan leva här hos oss igen.

Judarna i den babyloniska fångenskapen på 500-talet f. Kr. längtade efter *en politisk vår* som kunde ge dem frihet och låta dem gå hem. För dem har Jesajas ord varit som en porlande källa i torr mark. Gud gjorde en gång en väg genom Röda havet åt Israels barn (v. 16-17; 2 Mos kap. 14-15). Nu gör han *en väg genom öknen* (v. 19). Vår babyloniska fångenskap är egoismen. Vi blir ofria av allt vi roffat åt oss. Det vi äger börjar äga oss. Vår flyktväg, vår öken, är **fastan**, uppoffringarna. Vårt Jerusalem är himlen.

Andra läsningen: **Fil 3:8-14** (*För Kristi skull har allt det andra förlorat sitt värde för mig*)

Paulus skriver till sin favoritförsamling, den i staden Filippi. Kanske tänker han på hur han en gång var skeppsbruten och drev omkring på öppet hav ett helt dygn (2 Kor 11:25). Frälsaren räddar oss från att gå under i syndens hav, och vi ska ta emot hans hjälpande hand. Kristus *har fått mig i sitt grepp*, säger han, och själv gör han allt för att *gripa* (v. 12). Vi får börja ett nytt liv med Jesus nu i dag. Paulus vill gå hela Jesu väg. Han är beredd att t.o.m. korsfästas (v. 10). Detta skriver en gammal man i fängelse. Dop och martyrium hör ihop. Båda räddar till himlen (Rom 6:3-4; 8:17).

Evangelium: **Joh 8:1-11** (*Den av er som är fri från synd skall kasta första stenen på henne*)

Äktenskapet är heligt. Att kränka det genom otrohet är en fruktansvärd synd. Dödsstraffet i 3 Mos 20:10 och 5 Mos 22:22 gällde för både mannen och kvinnan. Eftersom hon ertappats ”på bar gärning” (v. 4) är det märkligt att mannen inte är med (har han redan stenats?). Det är inte vanligt att man begår äktenskapsbrott inför ett antal vittnen. Var hon utsatt för en fälla? Egentligen bryr sig Jesu motståndare inte om kvinnans liv eller död. Hon används som ett medel för att få Jesus på fall. Jesu kroppsspråk – att tyst gå ner på marknivå – är en markering att han inte vill strida eller döma. Han ger dem tid att känna efter – att inse sin omänskliga attityd. Männerna går bort. Det är som en tyst bikt: De medger sin synd (har de själva begått äktenskapsbrott?). Kvinnan står ensam kvar och Jesus ser upp (han har alltså inte rest sig än). Vad hon gjorde var inte bra... men vi måste alla vidare! Hon är räddad och kan börja ett nytt liv. Vad finns det för annan väg till himlen än förlåtelsens väg?

MÅNDAGEN FEMTE VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **Till Dan A:1-9, 15-17, 19-30, 33-62** (*Nu skall jag dö fastän jag inte har gjort något*)

Läsningen förkortas i katolska Bibelutgåvor som Dan 13:41c-62

Alternativ, kortare läsning: Till Dan A:41c-62

Kvinnan som opersonligt objekt för mäns egoistiska begär är temat här. Männen hotar Susanna för att få ligga med henne. I domstolen river de av henne slöjan för att kunna se henne (Till Dan A:32). Många kvinnor har gått i döden för sitt nej, för sin självrespekt, för sin trohet mot Kristus och sin kyskhet (helgon som Agatha, Agnes, Eulalia, Lucia, Cecilia och många fler). Gamla testamentets Susanna är oskyldigt anklagad för brott utan möjlighet att försvara sig. Så liknar hon Kristus som var dömd i förväg när han drogs inför Höga rådet. Kristna förföljs i alla tider för sin trohet mot Kristus, sin brudgum. Så liknar Susanna *kyrkan*. Gud är **helt** på hennes sida. Pojken Daniel är som Kristus som försvarar och räddar oss från fördömsen på den yttersta dagen (Rom 8:31 f).

Evangelium: **Joh 8:12-20** (*Jag är världens ljus*)

Att Jesus är världens ljus bevisar han genom sitt sätt att förhindra dödsstraffet för kvinnan som skulle stenas för äktenskapsbrott. *Vilket ohyggligt andligt mörker som vilar över hela det manliga släktet, som skyller allt på kvinnor och inte kan inse sin egen skuld!* Män och kvinnor skapades för att älska varandra, och när det går illa som i detta fall är stenkastning ingen lösning. Det berättas om den egyptiska ökenfadern Serapion att han tog in hos en prostituerad, tillsynes för att ligga med henne, men hans avsikt var att be Psaltaren i hennes sällskap. Det gjorde han. Hon grät av ånger och bad om hjälp att börja ett nytt liv med Gud. Serapion satte henne i ett nunnekloster och gav order om att hon skulle vara fri från alla de bud och regler som de övriga nunnorna lydde under. Kvinnan omvände sig fullständigt och blev en sträng botgörare. Kärleken uthärdar allt (jfr 1 Kor 13:7).

Jesus attackeras och misstänkliggörs för att **han tolkar allt i Moses lag med nådens ögon**. Samtalet med motståndarna är inget samtal längre. Det är en allt hårdare uppdragen gränslinje, ett ömsesidigt avståndstagande mellan Guds Son och representanter för Gudsfolket. Jesus menar att hans gärningar visar vem han är. Frågan ”var finns din far?” (v. 19) har kanske en elak underton: ”Det sägs att ingen vet vem din pappa var – stämmer det?”

Herren Gud hjälper mig, därför känner jag inte skymfen, därför gör jag mitt ansikte hårt som flinta, jag vet att jag inte blir sviken (Jes 50:7).

TISDAGEN FEMTE VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **4 Mos 21:4-9** (*Den som ser ormen skall bli vid liv*)

Den som fastar frestas att bli irriterad, missnöjd, bitisk, giftig som en orm. Så gick det också för Israels barn i öknen som tänkte bittert tillbaka på den goda menyn i slaveriets Egypten. Gud visade *hur de själva var* genom att låta *giftormar* angripa dem. Guds sätt att rädda sitt folk i denna episod är förbryllande. Han skulle kunna bota de ormbitna syndarna utan vidare, men han väljer att göra det genom att ge god mening åt en ond symbol. Ormen var djävulen i paradiset som lockade människan till synd. Nu blev den till *ett tecken som lovade räddning* (Vish 16:6). Den brännande smärtan, sjukdomen (syndens straff), upphörde när man såg upp på ormen. Figuren var av koppar, dvs. död, och så betecknar den både synden och dess konsekvens – döden – i ett. Därmed förberedde Gud sitt folk på **mänsklighetens frälsning** genom Jesu kors.

Jesus är vår medicin. Gud lät honom *bli lik en syndfull människa och sände honom som ett syndoffer*, och så *dömde han synden i människan* (Rom 8:3). Vi människor hängde upp honom på korset därför att han *i våra ögon* var en brottsling. *Vi trodde att han blev straffad, slagen av Gud, förnedrad*. Men nej: *Han blev pinad för våra brott, sargad för våra synder, han tuktades för att vi skulle helas, hans sår gav oss bot* (Jes 53:4-5). *Han som inte visste vad synd var, honom gjorde Gud till ett med synden för vår skull, för att vi genom honom skulle bli ett med Guds rättfärdighet* (2 Kor 5:21). Varför tillåter Gud detta? **För att han älskar oss och vill gå hur långt som helst för att se oss fria, upprättade, helade**. Den som ser upp till den korsfäste med *trons ögon* är tacksam och vill aldrig mer synda, inte göra det minsta lilla som kunde såra honom igen. Hellre hungra, törsta, gå under med Jesus än mista den kärlek Gud ger oss i honom!

Evangelium: **Joh 8:21-30** (*När ni har upphöjt Människosonen, skall ni förstå att jag är den jag är*)

De sista dagarna innan stilla veckan hör vi den allt mer förgiftade dialogen mellan Jesus och hans motståndare. Johannes visar oss den totala kommunikationskollaps där Jesus drog deras dom över sig och dessa i sin tur drog Guds dom över sig (jfr Joh 3:18;12:31;12:48). Jesus missuppfattades för att han talade på en annan nivå än de jordiskt sinnade människorna (v. 23). Orden i v. 28 att *ni skall förstå att jag är den jag är* er oerhört provokativa. Jesus uttalar ju – så verkar det – Guds eget namn (Jahvé) så som det uppenbarades för Mose (2 Mos 3:14). Det fick ingen utom översteprästen göra, och detta bara en gång om året. Jesus tolkar även kopparormen i öknen som sig själv. Det gamla Israel ställde den i templet och tillbad den. Det var ett missbruk som kung Hiskia avskaffade på 700-talet f. Kr. (2 Kung 18:4). Men det som då var fel får nu en god mening: **vi tillber Jesus på korset som tar bort världens synd**.

Gud har *upphöjt honom över allt annat och gett honom det namn som står över alla andra namn* (Fil 2:9).

ONSDAGEN FEMTE VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **Dan 3:14-20, 24-25, 28** (*Gud sände sin ängel och räddade sina tjänare*)

Vi måste gå igenom många lidanden för att komma in i Guds rike (Apg 14:22). Det är den kristna inställningen till provningar och förföljelser i Kristi efterföljd. *De rättfärdigas lidanden* är också ett grundtema i Gamla testamentet (Ps 34:20). En ”messias” som inte också genomgick provningar och plågor skulle vara ett märkligt undantag från detta, en främling, inte verkligen *en av oss*. Gud lät inte Daniels vänner slippa den brinnande ugnen, han lät inte Abraham slippa förvirring och krig, Josef slippa slaveriet, David slippa förföljelse, Job slippa sjukdom och förluster, Jona slippa fiskens buk o.s.v. (och Gud vill inte att *vi* ska vara utan besvär, varken dem som vi ofrivilligt drabbas av eller dem som vi frivilligt lägger på oss själva i fastetiden). Men Gud bevarar sina trogna genom alla plågor. Den babyloniske kungen såg in i ugnen, där de tre vännerna gick omkring oskadda. Där såg han även en fjärde person, ett ”gudaväsen” (v. 25) vilket gjorde honom ”alldeles bestört” (v. 24-25). Denna världens människor känner inte till Guds Son, som är hos var och en som lider för rättfärdigheten (Matt 5:10-12). *När du går genom eld skall du inte bli svedd, lågorna skall inte bränna dig* (Jes 43:2). Om det ändå skulle kosta dig livet kommer du till himlens trygghet: *De rättfärdigas själar är i Guds hand, och ingen plåga skall nå dem... Som guld i smältugnen provade han dem, han tog emot dem som en brännoffergåva* (Vish 3:1, 6). Det finns ingen plats i **skärselden** efter döden för den som har gjort fullständig bot och satt allt sitt hopp till den klippa som är Gud (jfr v. 17-18; Ps 18:3; Matt 7:24-25; 1 Kor 3:10-15; Luk 16:25). Lidandena är oundvikliga, men Messias bär dem med oss.

Evangelium: **Joh 8:31-42** (*Om nu Sonen befriar er, blir ni verkligen fria*)

Jesus var hos de tre unga männen i smältugnen och gjorde dem fria från plågorna. *Om nu Sonen befriar er blir ni verkligen fria* (v. 36). Men Guds Sons ord är förgäves för dem som inte vill inse sin egen bundenhet vid synden. *Vi härstammar från Abraham* säger Jesu stolta motståndare (v. 33). Det vill säga: ”Vi äger välsignelsen som Gud gav Abraham och hans ättlingar, och vi behöver inte din så kallade befrielse”. Men de glömmer att även *Ismael* härstammade från Abraham, genom slavflickan Hagar, och han fördrevs (1 Mos kap 21; jfr Gal 4:28-31). Bara Isak ärvde löftet. *Slaven stannar inte alltid i huset, men sonen stannar för alltid*, säger Jesus (v. 35). Det gäller att göra *Abrahams gärningar*, nämligen att i glädje och tro ta emot Guds besök (som Abraham i 1 Mos kap 18). Jesus skärper tonen: **Ni vill döda mig** (v. 37, underförstått: ”Det gjorde verkligen inte Abraham, när Gud besökte honom!”). Det svarar de inte på (de medger därmed tyst att det är sant). De fortsätter självsäkert: ”vi är inga oäkta barn”. Det betyder ”vi är inga hedningar” (hedningar förknippades med omoral; jfr 1 Thess 4:3-5). Det är kanske en elak syftning till rykten om att Jesu far var okänd (jfr Joh 8:19). Vi hör dem småskratta i bakgrunden.

Förkunna för mitt folk deras brott, för Jakobs ätt deras synd (Jes 58:1).

TORSDAGEN FEMTE VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **1 Mos 17:3-9** (*Jag skall låta dig bli en fader för många folk*)

Paulus skriver (Gal 3:27-29): *Är ni döpta in i Kristus har ni också iklätt er Kristus. Nu är ingen längre jude eller grek... Men om ni tillhör Kristus är ni också avkomlingar till Abraham och arvtagare enligt löftet.* Ditt folk härstammar kanske inte från Abraham. Men som kristen tillhör du *först* kyrkan, sedan din nation. Genom kyrkan är du ”inympad” på det *odlade olivträdet* (Rom 11:24) som är Löftets folk. De är rätt så många. De många folk som räknar Abraham som biologisk stamfader är också många. De skulle aldrig få plats i Heliga landet. Det gör inget. Vi inser: löftets djupaste mening är *gemenskap med Gud*, inte geografien.

Evangelium: **Joh 8:51-59** (*Er fader Abraham jublade över att han skulle få se min dag*)

Nu kan det inte bli värre. Jesus har precis anklagat sina motståndare för att ha *djävulen till fader* (Joh 8:44). Detta är naturligtvis inte ett allmänt fördömande av ”judarna” (Guds Son är själv jude!). Det gäller alla. I ett upphetsat ögonblick talade Jesus lika hårt till Petrus, den förste påven (Matt 16:23), som till ”judarna” här. Johannes förklarar i sitt första brev vad som menas: *Den som syndar är djävulens barn* (1 Joh 3:8). Vilken synd menas? *Vi skall inte likna Kain, som var den Ondes barn och slog ihjäl sin bror* (1 Joh 3:12). Jesu motståndare planerar i hemlighet att döda Jesus, *den nye Abel*. Alla kristna och judar måste här, inte minst när vi fastar, blicka inåt: i vilka fall leds jag inte av Gud utan av ondskans agenda (v. 55)?

Jesus säger att han kan ge den som tror på honom evigt liv. Det kunde varken Abraham eller profeterna. Så vem tror han att han är (v. 53)? Jesus är *Faderns son* och står som sådan långt över Abraham. Han är kärnan i det löfte Abraham fick. *Abraham jublade över att han skulle få se min dag* (v. 56). Gamla testamentet är på Jesu sida och hänvisar till honom. För en kristen är alla det gamla förbundets böcker *kristna* böcker (därför är de med i vår Bibel). Det finns inget där som är ”främmande” för oss. Vi tar allt till oss, men sorterar det och tolkar det i ljuset av Kristus. Jesus förkunnar sin gudomliga pre-existens (jfr Joh 1:1-3) med orden: *Jag är och jag var innan Abraham blev till* (v. 58). JAG ÄR kan inte förstås annorlunda än att Jesus betecknar sig själv med Guds eget namn (Jahvé) så som det uppenbarades för Mose (2 Mos 3:14) och som betyder just ***Jag Är*** eller ***Jag Är Den Jag Är***.

Det blir farligt nu. Vi minns den gamle Symeons ord till Maria när Jesus var i Jerusalem för första gången, som spädbarn (Luk 2:34-35): *Detta barn skall bli till fall eller upprättelse för många i Israel och till ett tecken som väcker strid – ja, också genom din*

egen själ skall det gå ett svärd – för att mångas innersta tankar skall komma i dagen. Motståndarna har inget mer att säga. Stenen som de tar upp i händerna avslöjar vad de bär inom sig.

Han visste av sig själv vad som fanns i människan (Joh 2:25).

FREDAGEN FEMTE VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **Jer 20:10-13** (*Herren är med mig som en väldig hjälte*)

Dessa ord av Jeremia, den förföljde profeten från första templets undergång (han verkade i decennierna före och efter år 600 f.Kr.) var möjligen aldrig avsedda att offentliggöras. De tillhör det som många kallar för ”privata dagboksanteckningar” som någon lärjunge (Baruk?) antagligen har satt in i Jeremias bok efter hans bortgång. Jesus kände till dessa ord och kunde dem utantill. Rent mänskligt kan han ha känt samma upprördhet som hos Jeremia blir till en önskan om hämnd (v. 11-12). Men i Jesus förvandlas allt till förlåtelse. *De vet inte vad de gör* (Jfr Luk 23:34).

Evangelium: **Joh 10:31-42** (*De försökte återigen gripa honom, men han kom undan*)

Precis som i evangelietexten igår vill Jesu motståndare stena honom (enligt 3 Mos 24:10-23). Det är för att Jesus har sagt **Jag och Fadern är ett** (Joh 10:30). Vi är på tempelplatsen. Den stora utvidgningen av komplexet pågår för fullt och överallt ligger det små och stora stenbitar från bygget på marken. Så vill man kasta det material som används till att bygga Guds tempel med i ansiktet på Guds Son!

Jesu hänvisning till Gamla testamentet förklarar inte på vilket sätt han är Guds Son. Den tillbakavisar bara anklagelsen om hädelse. Gud, som i Ps 8:6 sägs ha gjort människan *nästan till en gud*, kallar i den gåtfulla Psalmen 82 (v. 6) några domare för ”gudar”. Vi vet inte om den psalm som Jesus citerar här har rötter i gamla kananeiska, hedniska hymner, där ”gudarna” var andliga makter (i Israel ”änglar”), men vi vet att de som psalmen riktar sig till åtminstone på Nya testamentets tid kunde tolkas som mänskliga, jordiska domare/härskare (vilket är uppenbart rimligt om man jämför Ps 82:2-4 med t. ex. Jes 1:23; 3:13-15; 5:23 f). Johannesevangeliet är inte främmande för *ironi* – vi ska förmodligen förstå Jesu ord så här: ”Om Skriften kan kalla orättvisa domare – sådana som ni är! – för ”gudar”, varför retar ni er då på att jag kallar mig för Guds Son?” I kyrkans senare läsning av Ps 82 är psalmens ”jag” Kristus själv som där talar till alla *den Högstes söner* (= till oss döpta): vi varnas för att glömma de fattiga och behövande.

Jesus måste fly för motståndarna. Han beger sig till trakten där Döparen verkade, dvs. där han själv döptes och först upplevde Faderns bekräftande ord: ”Du är min älskade son, du är min utvalde” (Luk 3:22). Varför? Söker Jesus svar från Gud på frågan varför han blev avvisad i Jerusalem? *Fader, jag är ju din Son – varför blir det så här?* Var det nu som

Jesus av den helige Ande drevs ut i öknen för att sättas på prov av djävulen? Var det nu som han frestades att visa upp messianska under så att alla tvingades erkänna honom (jfr Luk 4:1-13; Matt 4:1-11)? Döparen finns inte mer. Trakten som massorna kom ut i för att höra honom är tomma. En del kommer nu dit ut till Jesus. Ska döparrörelsen börja om igen? Eller blir Jesus dödad som Döparen? Är nästa steg Jesu martyrium? Ingen vet.

Förslag till fredagsoffer: Läs de följande sidorna och förbered en bra påskbikt.

LÖRDAGEN FEMTE VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **Hes 37:21-28** (*Jag skall göra dem till ett enda folk*)

Profeten Hesekiel förutsade och upplevde Jerusalems undergång år 587/586 f.Kr. – precis som Jeremia. Nordriket Israel ödelades redan år 722/721. Dess ledande skikt deporterades till Assyrien. Hesekiel ser nu Sydriket Juda kring Jerusalem drabbas av samma öde som Nordriket, denna gång genom babyloniernas makt. Det upplösta Gudsfolket verkade det omöjligt att samla och förena på nytt. Men för Gud är inget omöjligt. En ny början ska komma, med trogna som återvänder till Heliga landet från alla håll. De ska vandra efter Guds lagar och vara fyllda av Guds egen Ande (jfr Hes 36:23-28; Jer 31:31-34). En kung av Davids ätt ska leda dem igen – för evigt (v. 25). Ett nytt förbund ska slutas – för evigt (v. 26). Den ödelagda helgedomen ska återupprättas och stå där – för evigt (v. 26). Hela Gamla testamentets mening – som kan sammanfattas i Guds ord: **Jag skall vara deras Gud, och de skall vara mitt folk** (jfr v. 27) – ska uppfyllas. En trött, provad profet anar frälsningen i fjärran.

Evangelium: **Joh 11:45-56** (*Guds skingrade barn skall samlas och bli ett*)

Höjdpunkten på alla Jesu ”tecken” i Johannesevangeliet är när han uppväcker sin vän Lasaros från graven. I dag hör vi om reaktionerna på det. Här börjar Jesu lidandes historia hos Johannes. Från och med nu liknar berättelsen de övriga evangeliernas.

Stora Rådets logik är brutal: eftersom man inte kan förneka Jesu mirakel måste mannen röjas ur vägen. Detta är *förhärdelse* i renodlad form. Kajafas politiska kalkyl bryter mot femte budet (Du skall inte dräpa). Budet garanterar människans rätt till liv, det är okränkbart och får inte relativiseras. Kajafas tänker *nyttoetiskt* här: man kan döda en människa om det ger fördelar för flertalet. Samma logik som vid abort och dödsstraff. Det romerska förtrycket är redan tungt. Rykten om en ny Messias kan göra det ännu värre. Alltså måste Jesus *dö för folket*. Kajafas vet inte själv hur sanna hans ord är, men i en annan betydelse: Jesus dör för våra synder.

Vansinnet är uppenbart: Jesus måste lida *döden* för att han har gett *liv* (åt Lasaros). Johannes lär oss att Jesus skulle *dö för att Guds skingrade barn skulle samlas och bli ett* (v. 52). Hesekiels hopp ska bli verklighet (se ovan). Det nya Gudsfolket byggs på tron på Jesu uppståndelse. Men först krävs ett fruktansvärt offer av Jesus: att rida rakt in i lejonets

gap, in i det vilsna, syndiga Jerusalem. Där väntar man otåligt på honom (v. 56).
Arresteringsorder var utfärdad och anmälningsplikt påbjuden (v. 57). Bödlarna behöver
inte vänta länge: i morgon, på palmsöndagen, brakar det loss.

Ägna *Stilla veckan*, kyrkoårets heligaste dagar, åt Gud.